

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

24-26
КВІТНЯ
2024

ТОМ
3

- ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
- ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
- ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
- АСОЦІАЦІЯ АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ
- UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ, LUBLIN, POLAND
- BIALYSTOK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, BIALYSTOK, POLAND
- JAGIELLONIAN UNIVERSITY, KRAKOW, POLAND
- HAMBURG UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, HAMBURG, GERMANY
- ХЕРСОНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
- ГО "ПРОГРЕСИЛЬНИ"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
АСОЦІАЦІЯ АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ, LUBLIN, POLAND
BIALYSTOK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, BIALYSTOK, POLAND
JAGIELLONIAN UNIVERSITY, KRAKOW, POLAND
HAMBURG UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, HAMBURG, GERMANY
ХЕРСОНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
ГО «ПРОГРЕСИЛЬНИ»

СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
24–26 квітня 2024 року

У трьох томах

ТОМ 3

Одеса • 2024 • Олді+

Редакційна колегія:

- ЧЕПЕЛЮК Олена Валеріївна – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор;
- БЕНЬ Андрій Павлович – проректор з науково-педагогічної роботи Херсонської державної морської академії, кандидат технічних наук, професор;
- БЕРЕГОВА Галина Дмитрівна – професор кафедри загальноосвітніх гуманітарних та природничих дисциплін Херсонського національного технічного університету, доктор філософських наук, професор;
- БІЛИК Анна Анатоліївна – доцент кафедри дизайну Херсонського національного технічного університету, кандидат мистецтвознавства, доцент;
- ГРИГОРОВА Анжела Анатоліївна – завідувач кафедри комп'ютерних систем та мереж Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ДМИТРИЄВ Дмитро Олексійович – в.о. завідувача кафедри автоматизації, робототехніки і мехатроніки Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, доцент;
- ЄВТУШЕНКО Валентина Вікторівна – завідувач кафедри товарознавства, стандартизації та сертифікації Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ЗАХАРЧЕНКО Раїса Миколаївна – доцент кафедри програмних засобів і технологій Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ЛАВРЕНКО Сергій Олегович – проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
- ЛУБ'ЯНИЙ Павло Вікторович – завідувач кафедри транспортних систем і технічного сервісу Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- НАБОКА Руслан Миколайович – завідувач кафедри менеджменту, маркетингу і туризму Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
- ПОНОМАРЕНКО Лариса Валентинівна – в.о. завідувача відділу з навчально-наукової роботи і міжнародної діяльності Херсонського національного технічного університету;
- РУДАКОВА Ганна Володимирівна – професор кафедри автоматизації, робототехніки і мехатроніки Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор;
- САЛСБА Людмила Володимирівна – завідувач кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- СІДЕЛЬНИКОВА Лариса Петрівна – завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор;
- ТИМЧЕНКО Надія Миколаївна – вчений секретар Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
- ФІЛІППОВА Вікторія Дмитрівна – в.о. завідувача кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор;
- ШАНДОВА Наталія Вікторівна – в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Автори опублікованих тез несуть повну відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел та посилання на них та за всі інші відомості.

Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України : матеріали
С38 II Міжнародної науково-практичної конференції (ХНТУ, 24–26 квітня 2024 року)
у 3-х т. ; Т. 3 / за ред. О. В. Чепелюк. – Одеса : Олді+, 2024. – 372 с.

Synergy of science and business in the post-war restoration of Ukrainian Regions :
proceedings of the II International scientific-practical conference (KNTU, 24–26 april
2024) in 3 vols. ; Vol. 3 / edited by O. V. Chepelyuk. – Odessa : Oldi+, 2024. – 372 p.

ISBN 978-966-289-908-5

ISBN 978-966-289-911-5 (Т. 3)

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ», том 3, яка проходила 24–26 квітня 2024 року на базі Херсонського національного технічного університету.

УДК 001.83+332.1(477)

ISBN 978-966-289-908-5

ISBN 978-966-289-911-5 (Т. 3)

© Херсонський національний технічний університет, 2024

З М І С Т

СЕКЦІЯ № 10. Аграрний сектор економіки України – виклики та перспективи розвитку

<i>Гончарова Олена Вікторівна</i> АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО: ВЕКТОРИ ВІДНОВЛЕННЯ РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	12
<i>Ладичук Дмитро Олександрович, Ладичук Валентин Дмитрович</i> СПОСІБ ЗРОШЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ПОВОЄННИХ МАЛИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	16
<i>Школьний Олександр Олексійович</i> АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	20
<i>Бойко Тетяна Олексіївна</i> ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У ПОВОЄННОМУ ПЕРІОДІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПОНЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УРБОЛАНДШАФТІВ	23
<i>Динник Ірина Петрівна</i> МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	26
<i>Головко Аліна Андріївна</i> АКВАКУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ	30
<i>Ведмеденко Олена Володимирівна, Воїнова Олександра Вікторівна</i> РОЛЬ СЛУЖБОВИХ СОБАК В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНИ	32
<i>Алмашова Вікторія Сергіївна</i> ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІКТ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	37
<i>Баруліна Ірина Юріївна</i> ЕФЕКТИВНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ МІСЬКОГО ФЕРМЕРСТВА: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД УКРАЇНИ	40
<i>Третяк Наталія Антонівна, Бирків Галина Михайлівна</i> ОЦІНКА ЗБИТКІВ ЗАВДАНИХ ЗЕМЛІ, ҐРУНТАМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	44
<i>Корбич Наталія Миколаївна</i> БДЖІЛЬНИЦТВО – ВИКЛИКИ ОСТАННІХ РОКІВ	48

<i>Водзінська Оксана Іванівна, Макаренко Олександр Анатолійович</i> ТЕХНОЛОГІЇ АПСАЙКЛІНГУ ОДЯГУ ЯК СПОСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УСВІДОМЛЕНОГО СПОЖИВАННЯ	171
<i>Semeshko Olga, Melnyk Inna</i> DESIGN OF SENSOR BASED ON BIFUNCTIONAL SILICA MATERIAL AND LANTHANIDES FOR THE RECOGNITION OF DOXYCYCLINE IN HOSPITAL WASTEWATER	176
<i>Поліщук Вікторія Вікторівна, Надопта Тетяна Анатоліївна</i> СЕГМЕНТАЦІЯ ЗОБРАЖЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ ДЛЯ РОЗРОБКИ КОЛЕКЦІЙ ОДЯГУ	181
<i>Коробченко Євген Олексійович, Горобець Василь Андрійович</i> РОЗРОБЛЕННЯ НОВОГО СПОСОБУ ПЕРЕМІЩЕННЯ МАТЕРІАЛІВ НА ШВЕЙНІЙ МАШИНІ	184
<i>Якименко Ірина Костянтинівна, Солодовнік Тетяна Володимирівна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ КАТАЛІТИЧНОГО ФІЛЬТРУЮЧОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ В ПРОЦЕСАХ ВИДАЛЕННЯ МАНГАНУ	188
<i>Бажай-Жежерун Світлана Андріївна, Баишта Алла Олексіївна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЯБЛУЧНОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ФРУКТОВО-ЯГІДНОГО МАРМЕЛАДУ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	191
<i>Чупріна Наталія Владиславівна, Григоревська Олена Олександрівна, Хоменко Владислав Костянтинович, Верета Данііл Миколайович</i> ПЕРЕДУМОВИ ПРОЄКТУВАННЯ ОДЯГУ ТА ТЕКСТИЛЬНИХ ВИРОБІВ В РУСЛІ ЕКОЛОГІЧНИХ НАПРЯМІВ ДИЗАЙНУ	195
<i>Бондаренко Світлана Михайлівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	200
<i>Дзикович Тетяна Анатоліївна, Галавська Людмила Євгеніївна, Бовсуновська Анастасія, Михайлюта Анастасія</i> ТЕКСТИЛЬНЕ ПАННО, ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО ДЕКОРУ ПРИМІЩЕНЬ	202
<i>Тунік Олена Василівна, Шевченко Ірина Іванівна</i> ВИВЧЕННЯ КРІОПРОТЕКТОРНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СУМІШЕЙ У СКЛАДІ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ ВАРЕНОЇ ГРУПИ	207
<i>Расторгуєва Марія Йосипівна, Євтушенко Валентина Вікторівна</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ГЕОТЕКСТИЛЮ	210
<i>Asaulyuk Tatyana, Saribyekova Yuliya</i> APPLICATION OF ZnO NANOPARTICLES IN THE ANTIBACTERIAL FINISHING TECHNOLOGIES OF COTTON TEXTILE MATERIALS	213

аксесуарів, створюючи їх неякісними та токсичними у використанні. При цьому текстильна промисловість та індустрія моди завдають величезної шкоди природі та знищують запаси чистої води, а швидка мода прискорює та робить звичними усі ці деструктивні процеси.

На протигагу швидкій моді останніми роками поширились концепції повільної та стійкої моди, що критикують індустрію швидкої моди за забруднення довкілля та низьку якість продуктів моди, підкреслюючи короткостроковість тенденцій швидкої моди.

Стійка мода – явище, пов'язане із зміною принципу споживання продуктів моди. Воно передбачає уповільнення темпів обігу стилю, переробку матеріалів, звернення до екологічного стандарту та етику споживання. Стійка мода має на увазі порушення базового принципу системи, пов'язаного з послідовним прагненням до новизни. Стійка мода пов'язана з обмеженням споживання та спробою встановлення відповідального використання природних ресурсів. Споживачі все частіше роблять усвідомлений вибір на користь екологічно орієнтованих брендів модного одягу і відповідально ставляться до експлуатації, повторного використання та утилізації використаних продуктів моди. Таким попитом на екологічно орієнтовані модні тенденції вони спонукають дизайнерські бренди до провадження основних принципів стійкої моди – розвиток екологічних технологій, застосування екосировини, оптимізації логістики та забезпечення сприятливих умов виробництва та етичного ставлення до працівників. Це активно сприяє формуванню окремої стійкої культури виробництва та споживання продуктів моди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даршині Д. Справжня ціна дешевого одягу. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-49264839> (дата звернення: 17.03.2024).
2. Чому швидка мода це погано і що робити, щоб знизити її шкоду. URL: <https://liza.ua/uk/fashion/news-fashion/pochemu-bystraya-moda-eto-ploho-i-chto-delat-chtoby-snizit-ee-vred/> (дата звернення: 14.02.2024).
3. Чупріна Н. Енергозберігаючі технології екодизайну у створенні сучасного одягу як продукту індустрії моди. *Вісник КНУТД*. 2013. № 6. С. 245-253 <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/1236>
4. Севідж М. (2017). Friluftsliv: the Scandinavian concept of going out into nature. URL: <https://www.bbc.com/worklife/article/20171211-friluftsliv-the-nordic-concept-of-getting-outdoors> (дата звернення: 22.09.2023).
5. Офіційний веб-сайт UNESCO URL: <https://www.unesco.org> (дата звернення: 12.01.2024).

6. Chouinard Y. Earth is now our only shareholder. URL: <https://www.patagonia.com/ownership/> (дата звернення: 17.01.2024).

УДК 336.6

Бондаренко Світлана Михайлівна

доктор економічних наук, доцент, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Легка промисловість – стратегічний сегмент національної економіки України, що до війни та локдаунів забезпечувала майже 5 % бюджетних надходжень і 2,6 % українського товарного експорту, а отже, має значний потенціал для подальшого розвитку [2]. Легка промисловість присутня у всіх сферах національної економіки, так як виробляє товари споживчого та промислового призначення, зокрема і обмундирування для силових структур.

Актуальною дана галузь є і у період військового стану, так як діяльність багатьох її підприємств націлена на виконання замовлень Збройних Сил України, інших силових відомств і забезпечення військових якісним одягом та взуттям. Важливим замовником для підприємств легкої промисловості є силові структури.

Легка промисловість робить значний внесок в національну економіку. Значення цього особливо зростає в період військового стану. Щорічно українці купують товарів легкої промисловості на 5 мільярдів доларів, а це – робочі місця, податки, а, отже, можливість підтримувати обороноздатність країни. Легка промисловість України є однією з пріоритетних секторів економіки, так як у цій сфері додана вартість продукції досягає 50 %. Виробництво товарів легкої промисловості в Україні складає лише 1 % промислового виробництва країни. Це малий показник, проте, як стверджують фахівці, він може бути збільшений мінімум у три рази [4, 5]. В легкій промисловості відмічається швидкий обіг капіталу. Серед працюючих 75 % складають жінки, галузь є соціально-орієнтованою сферою економічної діяльності. Ємність внутрішнього ринку продукції легкої промисловості складає 5,8 млрд. дол. США [5].

В Україні станом на березень 2024 року функціонувало більше 2500 виробничих підприємств легкої промисловості з понад 130 тис. працюючих, із них 510 підприємств текстильного виробництва, де

працює 23,1 тис. осіб, 1669 швейних підприємств з виробництва одягу з 79,9 тис. осіб працюючих, та 339 підприємств з виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів з 30,5 тис. осіб зайнятих. У період війни 70 % підприємств легкої промисловості з 111 тис. працюючих функціонує, з них 60 % є малими підприємствами [3].

Смність внутрішнього ринку легкої промисловості складає 200 млрд. гривень, присутність імпорту – від 80 до 90%. Має місце 6-ти кратне перевищення обсягів імпорту над експортом товарів за підсумками 2023 року. Україна втрачає десятки мільярдів гривень на створення робочих місць не в себе, а за кордоном [4].

У 2023 році підприємства легкої промисловості відновили нарощування інвестицій в обладнання – понад 62 млн. дол. США або 156% до 2022 р., (у 2021 р. – 73,5 млн. дол. США) та сплатили до бюджету понад 3,7 млрд. грн. податків, що у півтора рази більше проти 2022 та в 1,8 рази більше, ніж у 2021 році [4].

В період воєнного стану держава здійснює заходи, направлені на підтримку легкої промисловості та її інноваційний розвиток. Так, підприємці можуть скористатися програмою "Доступні кредити 5–7–9" й отримати позику до 150 мільйонів гривень на 10 років [4]. Щодо нестачі кваліфікованих кадрів – роботодавці мають можливість звернутися до Державної служби зайнятості та замовити навчання необхідного фахівця на основі використання системи ваучерів. Проводиться також грантова підтримка підприємств легкої промисловості. Так підтримується бізнес і створюються нові робочі місця.

На сьогоднішній день основними чинниками, які визначають вектор розвитку легкої промисловості є якість продукції, різноманітність асортименту продукції, сталий розвиток, та прозорість діяльності, орієнтація на екологічне виробництво, мода, геополітичні ризики, посилення позицій азіатських країн, глобальна цифровізація, впровадження нових технологій у виробництво та дистрибуція, розвиток гнучких бізнес-моделей та ін.

Отже, легка промисловість України в період воєнного стану є важливою сферою національної економіки, так як забезпечує Збройні Сили України та інші силові структури якісним обмундируванням, підтримує робочі місця та забезпечує сплату податків до бюджету. Важливою є підтримка вітчизняної легкої промисловості, тому держава розробила комплекс заходів, направлених на інноваційний розвиток підприємств легкої промисловості у період воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко С.М., Касич А.О. Використання концепції загального управління якістю (TQM) в органах місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1029>
2. Легка промисловість в період пандемії. *Індустрія моди*. 2021. №1. С.8-12.
3. Матеріали засідання Антикризисового штабу стійкості економіки України в період військового стану, 28 березня 2024 р., м. Київ.
4. Офіційний сайт Української асоціації легкої промисловості (Укрлегпром). URL : <https://ukrlegprom.org/ua/>
5. Легка промисловість України: бути чи не бути. *Індустрія моди*. 2019. № 2. С.7-9.
6. Офіційний сайт державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua
7. Kasych A., Horak J., Glukhova V., Bondarenko S. The Impact of Intellectual Capital on Innovation Activity of Companies. *Quality Access to Success*, Vol. 22, No. 182 - June 2021, pp. 3-9. https://www.calitatea.ro/assets/arhiva/2021/QAS_Vol.22_No.182_Jun.2021.pdf

УДК 677.075.4

Дзикович Тетяна Анатоліївна
кандидат технічних наук, доцент
Галавська Людмила Євгеніївна
доктор технічних наук, професор
Бовсуновська Анастасія
студентка
Михайлюта Анастасія
студентка,
Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕКСТИЛЬНЕ ПАННО, ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО ДЕКОРУ ПРИМІЩЕНЬ

Робота присвячена дослідженню техніки створення панно як твору декоративного характеру, аналізу основних методів виконання та матеріалів для його виконання, а також особливостям застосування в сучасному мистецтві та дизайні інтер'єрного простору.